

CultuurSchakel

Jaarverslag
2018

Colofon

© CultuurSchakel, april 2019

Samenstelling:

directie en medewerkers CultuurSchakel

Eindredactie:

Marketing & Communicatie

Vormgeving:

Mik ontwerpers

Fotografie:

Jurriaan Brobbel, Bart Versteeg, Sjoerd van der Hucht en Chris Lans

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Culturele diversiteit	6
3.	Expertisecentrum Cultuuronderwijs	9
4.	Afdeling Cultuurparticipatie	14
5.	Subsidieloket	19
6.	Marketing & Communicatie	23
7.	Personele zaken	28
8.	Raad van toezicht	32

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Doelstelling CultuurSchakel

CultuurSchakel is actief binnen cultuuronderwijs onder schooltijd en cultuurparticipatie in de vrije tijd.

De organisatie van CultuurSchakel bestaat uit vier pijlers:

- Expertisecentrum Cultuuronderwijs
- Project Cultuuronderwijs op zijn Haags
- Afdeling Cultuurparticipatie
- Subsidieloket

Via het Expertisecentrum Cultuuronderwijs en Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH), zet CultuurSchakel zich in voor cultuuronderwijs met kwaliteit voor alle Haagse scholen. De afdeling Cultuurparticipatie en het Subsidieloket maken zich sterk voor cultuurparticipatie voor iedere Hagenaar. Samen werken we aan een doorstroom van binnen- naar buitenschools cultuuronderwijs.

1.2 Over de vier pijlers

Het Expertisecentrum Cultuuronderwijs is de enige onafhankelijke organisatie in Den Haag die scholen en culturele aanbieders helpt bij hun cultuuronderwijs. Onze persoonlijke aanpak in het primair onderwijs, waarbij alle Haagse scholen gekoppeld zijn aan een cultuurcoach, zorgt voor een succesvolle en intensieve relatie met scholen. De cultuurcoaches ondersteunen, adviseren en bemiddelen tussen scholen en passend cultureel aanbod en bieden deskundigheidsbevordering. Afgelopen jaar startten we met de ondersteuning van het voortgezet onderwijs. De overleg- en samenwerkingspartners van het Expertisecentrum zijn Haagse culturele aanbieders, scholen, schoolbesturen, pabo's, landelijke collega-instellingen, het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) en het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). De resultaten van het Expertisecentrum Cultuuronderwijs beschrijven we in hoofdstuk 3.

Het project Cultuuronderwijs op zijn Haags

(COH) wordt gefinancierd door het Fonds voor Cultuurparticipatie en de gemeente Den Haag. In 2018 focusten we op de doorontwikkeling van de leerlijnen en implementatie van COH op scholen en bij culturele aanbieders. De COH-werkzaamheden van 2018 beschrijven we, op verzoek van het FCP, in een apart verslag. Overleg- en samenwerkingspartners zijn Haagse culturele aanbieders, scholen, schoolbesturen, collega-instellingen, het LKCA, het FCP en de gemeente Den Haag.

De afdeling Cultuurparticipatie neemt binnen het amateurkunstveld een onafhankelijke positie in. We stimuleren samenwerkingsinitiatieven en kennisuitwisseling via adviestrajecten en netwerk- en scholingsbijeenkomsten. Daarnaast brengen we het veld in beeld via de website van CultuurSchakel en diverse podia en evenementen. De belangrijkste speerpunten waren diversiteit, aandacht voor jongeren en ouderen en de uitwerking van de Popnota. Overleg- en samenwerkingspartners zijn Haagse amateurkunstenaars en culturele aanbieders, de acht Cultuurankers, de Ooievaarspas, Fonds 1818, het LKCA, welzijns- en zorgorganisaties en bewonersorganisaties. De resultaten van de afdeling Cultuurparticipatie komen aan bod in hoofdstuk 4.

Het Subsidieloket heeft een unieke positie voor de Haagse amateurkunst door uitvoering van de Subsidieregeling Haagse Amateurkunst, bestaande uit o.a. een basis- en presentatiesubsidie. Daarnaast voerden we een nieuwe laagdrempelige subsidieregeling in: *Geld voor je kunst!*, om nieuwe groepen te bereiken. Landelijk spiegelen wij ons aan gelijksoortige organisaties en wisselen we kennis uit. De resultaten van het Subsidieloket beschrijven we in hoofdstuk 5.

Naast de activiteiten per afdeling, zijn er overkoepelende doelen of activiteiten waaraan meerdere of alle afdelingen samenwerken. Zo staat culturele diversiteit hoog op de agenda bij alle afdelingen. De nieuwe subsidieregeling *Geld voor je kunst!*, iktoon (maand van de amateurkunst) en de doorstroom van binnen- naar buitenschools cultuuronderwijs worden door verschillende afdelingen samen opgepakt.

Hoofdstuk 2

Culturele diversiteit

Cultuur
shakel

2.1 Inleiding

(Culturele) diversiteit was zowel in 2017 als in 2018 een speerpunt voor onze organisatie. We zoeken daarin continu naar diversiteit van onder andere: leeftijd, culturele achtergrond, gender, religie, mate van arbeidsbeperking, inkomensverschillen, kunstdisciplines, etc. Daarbij kijken we naar onze personeelssamenstelling, ons programma en doelgroepen, samenwerkingspartners en ons netwerk.

2.2 Personeel

CultuurSchakel wil er zijn voor de hele stad en wil met de personeelssamenstelling zoveel mogelijk een afspiegeling hiervan zijn. In 2018 was extra aandacht voor de diversiteit bij vacatures. Niet alleen verspreiden we onze vacatures bijvoorbeeld via adviesbureau Binoq Atana, ook investeerden we actief in het opbouwen van een (cultureel) diverser netwerk, landelijk en in Den Haag, waardoor de diversiteit onder de sollicitanten duidelijk toenam. Daarnaast concentreerden we ons bij de selectie meer op groeimogelijkheden en het netwerk van de kandidaat.

De aandacht hiervoor in de afgelopen jaren, leidde tot een diversere personeelssamenstelling en een inhoudelijke verandering in de organisatie. Zo bereikten we nieuwe doelgroepen en zorgden we voor een diverser programma. Deze ontwikkeling gaat langzaam, omdat we deels afhankelijk zijn van natuurlijk verloop. Daarnaast is de Haagse bevolking zo divers, dat we nooit een volledige afspiegeling daarvan kunnen zijn. Daarom zetten we ook in op diversiteit van stagiaires, werkervaringsplekken of studenten. Deze krijgen vaak specifieke opdrachten om diversiteit te onderzoeken of te bevorderen.

Om bewustzijn over culturele diversiteit intern op gang te brengen, staat dit onderwerp regelmatig op de agenda van (team)vergaderingen. Daarnaast is de raad van toezicht divers in vele opzichten en besteden we hier expliciet aandacht aan bij het aantrekken van nieuwe leden.

Wij vinden dat de diversiteit in personeelssamenstelling van culturele organisaties gezamenlijk als sector moet worden opgepakt. Daarom lanceerden we in 2018 de Haagse CultuurAcademie. Zie 2.4.

2.3 Programma en doelgroepen

Onze programma's zijn inhoudelijk divers en bereiken een brede en diverse doelgroep.

Op scholen bereiken wij alle Haagse kinderen. De diversiteit onder de scholen en leerlingenpopulaties is groot. We bedienen alle scholen op maat en verdiepen ons in hun achtergrond en behoeften.

De projecten van de leerlijnen bevatten diversiteit in de voorbeelden en de animatiefilmpjes over de leerlijnen bevatten figuurtjes waarin alle kinderen zich kunnen herkennen. Het aantal studenten op de pabo en leerkrachten met een cultureel diverse achtergrond is ver in de minderheid. In de contacten met scholen maken de coaches het thema diversiteit bewust bespreekbaar.

Het culturele aanbod voor scholen door culturele aanbieders, is nog onvoldoende een afspiegeling van de Haagse bevolking. Een aantal Haagse culturele aanbieders programmeert bewust om aansluiting te zoeken bij de diverse bevolkingsgroepen en veel instellingen willen graag inzetten op (culturele) diversiteit en kennisdeling. De coaches bespreken dit in hun contact met de aanbieders.

Binnen cultuurparticipatie in de vrije tijd is de diversiteit zeer groot en binnen deze afdeling staat het onderwerp hoog op de agenda. Adviseurs van de afdeling Cultuurparticipatie bezochten verschillende bijeenkomsten van 'Divers Den Haag' om mee te praten over diversiteitsvraagstukken en om nieuwe doelgroepen met CultuurSchakel kennis te laten maken. Zij gingen actief op zoek naar nieuwe doelgroepen via persoonlijke gesprekken, bewonersorganisaties, wijkcomités en op festivals. Ook werkten zij samen met de Ooievaarspas om specifieke doelgroepen te bereiken.

De afdeling Cultuurparticipatie wordt regelmatig om advies gevraagd over de programmering van culturele programma's of bij de organisatie van amateurkunstpodia. Hierin doet CultuurSchakel voorstellen die recht doen aan de diversiteit van Den Haag. Dit geldt ook voor de programmering van eigen evenementen, zoals De Zeepkist op het UIT Festival Den Haag, de eindejaarsbijeenkomst en Seven Seas.

Omdat niet-westerse groepen en nieuwe initiatieven van bijvoorbeeld jongeren weinig gebruikmaken van de subsidieregeling, is een nieuwe subsidieregeling geïnitieerd: *Geld voor je kunst!*. Hiermee hebben we aantoonbaar meer nieuwe en diverse groepen bereikt. De jury voor deze regeling is zo divers mogelijk samengesteld. Zie ook 5.4.

Bij al onze activiteiten zoals de Haagse Cultuuronderwijs Dag of andere externe activiteiten zorgen we voor diversiteit onder de sprekers, begeleiders, optredens en gespreksleiders en werken we zoveel mogelijk samen met partners die een divers netwerk hebben. Ook op onze website en social media besteden we aandacht aan diversiteit van content, door verschillende doelgroepen aan te spreken en activiteiten uit te lichten. Daarnaast zijn de teksten op de website in begrijpelijk taalgebruik en passen we de tone of voice op social media aan op het bericht dat we online zetten.

2.4 De Haagse CultuurAcademie

In 2017 initieerden CultuurSchakel en theater De Vaillant een nieuw initiatief: de Haagse CultuurAcademie (HCA). Deze is ontstaan vanuit de behoefte om actief te werken aan de diversiteit van de Haagse culturele sector. De pijlers zijn ervaren, reflecteren, verdiepen, bewustwording en verbinden. Uitwisseling van kennis en samenwerking met elkaar én met de culturele instellingen is van groot belang. Hiermee investeren we in een opleiding en netwerk van jonge talenten met een diverse achtergrond die al werken, of willen werken in de Haagse culturele sector.

In 2017 werkten we aan commitment van meerdere Haagse culturele organisaties voor dit idee. Ongeveer zeventien culturele instellingen reageerden positief op dit initiatief en wilden deelnemen. Na toezegging van een aantal organisaties van een financiële bijdrage en een bijdrage van de afdeling Cultuur van gemeente Den Haag, begonnen we in 2018. In het eerste kwartaal van 2018 stelden we een projectleider en een adviseur aan voor de werving van deelnemers en het samenstellen van een programma. De HCA-stuurgroep met Marijn Cornelis (CultuurSchakel) en Harrie van de Louw (theater De Vaillant) besprak maandelijks het programma en de voortgang. Bureau Art evalueert in 2019 het eerste programma van de HCA.

2.4.1 Programma

De eerste lichter van zestien deelnemers was divers in culturele achtergrond, opleiding en functies. Het programma werd samengesteld met inbreng van de

deelnemers. De deelnemers onderzochten het culturele aanbod van de stad in relatie tot de Haagse bevolking en bespraken onderwerpen die in de stad leven. Coaches, gastdocenten, ervaringsdeskundigen en opinieleiders leverden 'brandstof', zodat iedere deelnemer persoonlijk kon groeien en zijn netwerk kon uitbreiden.

Van juni 2018 tot en met januari 2019 waren er werksessies op locatie, die in samenwerking met de betrokken culturele organisaties werden ontwikkeld. Daarbij waren de expertise en leerbehoeften van de deelnemers een belangrijke factor. De deelnemers kregen voor iedere werksessie beleidsstukken en informatie over de gastorganisatie, sprekers, voorstelling of tentoonstelling, in de regel gekoppeld aan voorbereidingsopdrachten. Het programma omvatte een kennismaking en een kick-off op het stadhuis, tien werksessies op wisselende locaties en een slotbijeenkomst met presentaties en workshops in theater De Vaillant. Daarnaast bezocht de groep gezamenlijk toneelvoorstellingen en tentoonstellingen.

2.4.2 Promotie

De HCA ontwikkelde de website www.haagsecultuuracademie.nl en maakte accounts aan op Facebook, LinkedIn en Instagram. Ook verschenen er drie nieuwsbrieven en een eindverslag wordt in 2019 gepubliceerd.

2.4.3 Financiering

De HCA werd gefinancierd door de gemeente Den Haag en met bijdragen van:

- CultuurSchakel (initiatiefnemer)
- Theater De Vaillant (initiatiefnemer)
- Zuiderstrandtheater
- Het Nationale Theater
- Zuiderparktheater
- Haags Gemeentemuseum
- LKCA
- Haags Historisch Museum
- NEST

Daarnaast verleenden de volgende organisaties hun medewerking: Diligentia & Theater PePijn, Binoq Atana, Stichting Aight, Migratie Museum, Koninklijk Conservatorium Den Haag, Residentie Orkest, Nederlands Dans Theater, Filmhuis Den Haag, Netwerk Erfgoed Haagse Migranten, Stichting Tong Tong, Kwekers in de Kunst, Erasmus Universiteit en Federatie Cultuur.

Hoofdstuk 3 Expertisecentrum Cultuuronderwijs

3.1 Inleiding

Veel van de activiteiten die het Expertisecentrum ontplooit, raken Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH) en andersom. De cultuurcoaches combineren een rol bij COH vaak met hun reguliere werkzaamheden, bijvoorbeeld bij de implementatie van de leerlijnen in de schoolplannen en scholing van schoolteams. De COH-activiteiten beschrijven we op verzoek van het FCP in een apart jaarverslag. De activiteiten in dit hoofdstuk beperken zich tot activiteiten die niet of deels onder COH vallen.

3.2 Primair Onderwijs

3.2.1 Visieontwikkeling, advisering en ondersteuning

De cultuurcoaches werken aan de ontwikkeling van cultuuronderwijs op po-scholen. Aandachtspunten hierbij zijn het cultuurplan van de school, de coördinatie van cultuuronderwijs, de (opleiding van) icc'er en de invulling van cultuuronderwijs. Cultuurcoaches werken zowel in eigen stadsdelen als stadsbreed met vaste scholen. Ook ondersteunen ze andere coaches met hun kunstdiscipline of specialisatie, zoals speciaal onderwijs, creatief proces, fondsenwerving of voortgezet onderwijs.

De coaches ontwikkelden het Haags Cultuurtraject waarbij ze, via zogenoemde praatplaten, scholen adviseren bij hun visieontwikkeling en de inrichting van het cultuuronderwijs op de school. Via een soortgelijke plaat adviseren ze de culturele aanbieders over de aansluiting van hun visie, schoolaanbod en de mogelijk adviserende rol van de cultuurcoaches. De praatplaten houden we actueel door toevoegingen van nieuwe inzichten en ontwikkelingen, zoals hernieuwde aandacht voor persoonsvorming en burgerschap.

De coaches adviseren scholen die geïnteresseerd zijn in het werken met COH over disciplines en thema's, en de inpassing van COH in hun schoolvisie. Het begeleidingstraject van COH-scholen bestaat uit deskundigheidsbevorderingstrajecten en trainingen. Zie het COH-jaarverslag.

Monitoring

Via relatiekaarten houden de coaches voor elke school de voortgang bij van de ontwikkeling van het cultuuronderwijs. Bureau ART maakt hiervan jaarlijks een rapportage, tenzij de driejaarlijkse cultuurscan wordt afgenomen, zoals voor 2018-2019 het geval is. De rapportage hiervan verschijnt rond juni 2019.

Besturen en directies, Haagse Educatieve Agenda

In 2018 voerden we gesprekken met zowel grote als kleine Haagse schoolbesturen: Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden, de Laurentiusstichting en De Haagse Scholen. We informeerden hen over COH, het begeleidingsaanbod daaromheen en spraken over kunst en cultuur in het schoolplan 2019-2023.

3.2.2 Scholing en inspiratie

Cursus Fondsenwerving

We boden voor de tweede keer de cursus Fondsenwerving voor icc'ers en directieleden aan, in samenwerking met Fonds 1818. De cursus leidt tot een projectplan voor een subsidieaanvraag. Deze cursus werd voor het eerst ook aan het voortgezet onderwijs aangeboden en er waren 18 deelnemers. De plannen varieerden van een schoolpleinontwerp door leerlingen, tot de inrichting van een kunstlokaal gekoppeld aan een muziektheaterproject, tot een talentontwikkelingstraject. Na de cursus adviseerde een in fondsenwerving gespecialiseerde cultuurcoach, scholen over hun subsidieaanvragen.

Cursus Interne Cultuurcoördinator (icc)

In september 2018 startte de vijfde icc-cursus van CultuurSchakel, met 28 cursisten. De cursus is opgenomen in het lerarenregister en voldoet aan de landelijke eisen.

Leernetwerken

Scholen en aanbieders hebben behoefte aan het uitdiepen van onderwerpen met collega's uit de hele stad. Daarom startten we in 2018 disciplinegerichte leernetwerken.

• Leernetwerk Icc

Dit netwerk kwam twee keer bij elkaar, waarbij deelnemers kennis en ervaring uitwisselden, inspiratie opdeden en onderwerpen uitdiepten die ze zelf hadden aangedragen. De bijeenkomsten waren op 23 mei met 10 deelnemers en 31 oktober met 19 deelnemers. Gastspreker was onder andere Karin Kotte, expert op het gebied van cultuuronderwijs, over procesmatige didactiek en vakoverstijgend werken.

• Leernetwerk Muziek

In april 2017 richtte CultuurSchakel het Leernetwerk Muziek op, in afstemming met de gemeente Den Haag, Lucas Onderwijs, Masterclass Jong Talent, Koorenhuis

en Skills4kids. Het leernetwerk is voor vakdocenten en leerkrachten muziek in het primair onderwijs, van de leerkracht en docent zonder muziekopleiding tot en met de professional. Hieruit is een vaste kern van deelnemers ontstaan.

In 2018 zijn twee bijeenkomsten georganiseerd. In maart was het thema Theater toepassen in je muzieklessen, met 12 deelnemers. In september was het thema Creativiteit in tegenstelling tot aanleren, met 11 deelnemers.

• **Leernetwerk Beeldend, theater en dans (Kunstvakken)**

Het Leernetwerk Kunstvakken startte in 2018 en is voor kunstvakdocenten en groepsleerkrachten met expertise of affiniteit voor (één van) de kunstvakken: beeldend, theater en dans. Hiervoor is contact gezocht met de scholen en alle culturele instellingen die werken met vakdocenten. Tijdens de eerste bijeenkomst inventariseerden we met 8 deelnemers interesses en behoeften en werden onderwerpen genoemd als vakoverstijgend werken, Labs, kunst en techniek. Tijdens de tweejaarlijkse bijeenkomsten gaan we hierop door en zetten we in op de relatie tussen vakdocent en groepsleerkracht.

3.2.3 Verbinding van scholen en culturele aanbieders

Brochure Vonk

De jaarlijkse brochure voor basisscholen, met het aanbod van culturele aanbieders heet sinds 2017 'Vonc'. Vonk bevat het gesubsidieerde aanbod waarvoor CultuurSchakel al enkele jaren de bezoeken coördineert en faciliteert. Sinds schooljaar 2016-2017 ontvangen scholen een subsidiebedrag van maximaal € 11,50 per leerling, bij afname van brochureaanbod. Voor schooljaar 2018-2019 bevatte Vonk 46 Haagse aanbieders. Alle aangeboden activiteiten zijn gekoppeld aan de COH-leerlijnen. CultuurSchakel bereikt hiermee 152 Haagse basisscholen. Het aantal bezoeken is in schooljaar 2018-2019 gestegen met 3,5% ten opzichte van het vorige schooljaar (van 4.015 bezoeken naar 4.154). De aanbieders verwelkomen via Vonk gezamenlijk 96.478 leerlingen. We overlegden regelmatig met de aanbieders over de aansluiting van hun aanbod in Vonk, op de leerlijnen, thema's en disciplines van COH. Zie het COH-jaarverslag.

In 2018 is Vonk uitgebreid met niet-gesubsidieerd COH-aanbod: Kunstenaar in de klas (20 aanbieders) en

Doe-activiteiten (27 aanbieders). De externe commissie die o.a. adviseert over toelating van niet-gesubsidieerde aanbieders, wordt uitgebreid met meer vakspecialisten.

Planned Culture

Scholen gebruiken het online inschrijf- en planningssysteem Planned Culture voor inschrijving van activiteiten uit Vonk. De instellingen kunnen hun planning zelf in het systeem plaatsen of dit door CultuurSchakel laten uitvoeren. CultuurSchakel informeert, adviseert en ondersteunt de instellingen bij het plannen en de uitvoering van de activiteiten. De coaches ondersteunen en adviseren scholen bij de keuze van activiteiten, zodat deze aansluiten bij hun visie en de diversiteit van de leerlingen. In 2018 werkten we aan de koppeling van onze website, Planned Culture en Vonk, zodat aanbieders maar één keer hun aanbod hoefden in te voeren.

Busvervoer

CultuurSchakel vroeg weer met succes subsidie aan voor het busvervoer bij Fonds 1818, Gravin van Bylandt Stichting en St. Zabawas. CultuurSchakel zette in 2018 in op efficiënter en milieuvriendelijker busvervoer. Deze aanpak was succesvol: er zijn meer cultuurbezoeken aangevraagd, maar minder bussen gebruikt: van 1.092 in seizoen 2017-2018 naar 1.047 in 2018-2019.

Haagse Cultuuronderwijs Dag 2018

Op 11 april 2018 was de Haagse Cultuuronderwijs Dag in het Paard, waarbij uitwisseling en dialoog centraal stonden. Ruim 120 vertegenwoordigers van Haagse scholen, aanbieders met cultuuronderwijsaanbod en overige belangstellenden spraken met elkaar over cultuuronderwijs. Met zelfgekozen stellingen gingen de deelnemers groepsgewijs, onder leiding van een moderator, met elkaar in gesprek. Tijdens het tweede deel van de middag waren er een-op-eengesprekken tussen scholen en aanbieders.

Uit met CultuurSchakel

Uit met CultuurSchakel is een programma met activiteiten voor leerkrachten, icc'ers en directies. Zij bezoeken samen een voorstelling, concert of een museum, gekoppeld aan een educatief onderdeel, zoals een rondleiding achter de schermen, een kijkje in het depot, een inleiding door de regisseur of choreograaf, een meet-and-greet met de artiesten of een workshop. Doel is de leerkrachten zelf over de drempel van culturele instellingen te krijgen en daarmee het enthousiasme voor cultuuronderwijs te vergroten.

CultuurSchakel organiseert dit met de schoolbesturen van Lucas Onderwijs, De Haagse Scholen, SCOH en de Haagse Schoolvereniging. In 2018 waren er 19 activiteiten met 406 deelnemers. In seizoenen 2018-2019 zijn de activiteiten door CultuurSchakel teruggebracht van 26 naar 11, omdat het teveel vergde van de capaciteit. Per activiteit steeg wel het aantal deelnemers.

Méér Muziek in de Klas

CultuurSchakel adviseerde 5 scholen bij de aanvraag en inhoud van hun programma voor de subsidieregeling Impuls Muziekonderwijs van het FCP, onderdeel van het landelijke programma Méér muziek in de klas. Tot en met 2018 ontvingen 29 Haagse basisscholen de Impuls Muziekonderwijs. Er deden 4 Haagse scholen mee aan de voorrondes van de muzikale scholenwedstrijd 'Lang leve de Muziek'. De winnende scholen mochten optreden tijdens het Kerst Muziekgala 2018 waarbij Koningin Máxima aanwezig was. CultuurSchakel bemiddelde in vakleerkrachten en adviseerde de deelnemende scholen en de organisatie van Méér Muziek in de Klas.

3.3 Voortgezet Onderwijs

In 2018 stelde de gemeente subsidie beschikbaar voor bezoek aan culturele instellingen door klas 1 en 2. CultuurSchakel organiseerde hierover in oktober een informatiebijeenkomst voor vo-scholen en voor de gesubsidieerde podiuminstellingen en Cultuurmenu VO. De 40 vo-scholen zijn stadsbreed verdeeld onder enkele cultuurcoaches. Vanaf september bezochten de coaches scholen voor een kennismakingsgesprek. De scholen zijn verheugd dat er weer gecoördineerd en gesubsidieerd aanbod beschikbaar komt. De coaches informeren de scholen over de planning van de brochure, Planned Culture, en adviesmogelijkheden over cultuurbeleid. Enkele scholen maken al gebruik van de adviesmogelijkheden. Er is net als voor het primair onderwijs een relatiekaart ontwikkeld met Bureau ART. Hierin houden de cultuurcoaches per vo-school aanpassingen en ontwikkelingen bij. De cultuurscan in 2017 dient als nulmeting. Voor de zomervakantie 2019 volgt de eerste rapportage.

Brochure Expeditie C, Planned Culture en subsidie

In 2018 bouwden we een vo-onderdeel in Planned Culture, waarmee we flexibel boeken mogelijk maken: scholen kunnen het hele jaar door boeken in plaats van in een beperkte periode. Daarnaast kunnen de culturele activiteiten zowel overdag als 's avonds plaatsvinden. Het aanbod van de culturele aanbieder komt te staan in de vo-brochure Expeditie C. De gemeente stelt € 50.000

beschikbaar voor bezoeken aan activiteiten uit de brochure Expeditie C. Per leerling komt € 5 beschikbaar voor scholen die de CJP Cultuurkaart gebruiken, met een maximum van 10.000 leerlingen.

CultuurStemmen

We ontwikkelden de tool CultuurStemmen, die de docent helpt om samen met de klas een bewuste keuze te maken voor culturele activiteiten. De tool bevat het culturele aanbod uit de vo-brochure Expeditie C en heeft als doel om het gesprek te stimuleren en een weloverwogen keuze voor een cultureel bezoek te maken. In 2018 kwam hiervoor een ontwikkelgroep tweemaal bijeen om uitgangspunten, inrichting, vraagstelling en werkwijze te bespreken. De groep bestaat uit vertegenwoordigers van scholen (Praktijkschool de Poort, Lyceum Ypenburg, Wateringseveld College, Johan de Witt en Segbroek College) en culturele aanbieders (Residentie Orkest, Nationale Theater, Filmhuis Den Haag en Holland Dance). Eind 2018 en begin 2019 proberen scholen de tool uit.

Subsidieregeling FCP voor vmbo

In juni organiseerden we met het FCP een informatiebijeenkomst over de landelijke subsidieregeling Versterking cultuureducatie in het vmbo, vso en praktijkonderwijs 2018-2020. Er waren ongeveer 20 deelnemers, waarvan enkelen zich inschreven voor de cursus Fondsenwerving die wij in september aanboden.

Cursus Fondsenwerving

In 2018 konden voor het eerst ook coördinatoren en directieleden van voortgezet onderwijs deelnemen aan de cursus Fondsenwerving. Ongeveer de helft van 18 deelnemers bestond uit vo-deelnemers. Zie ook 3.2.2.

3.4 Samenwerking met de pabo's en kunstvakopleiding

Pabo's De Haagse Hogeschool en Inholland

Met de twee Haagse pabo's is een vaste samenwerking en is enkele malen overlegd met de vaksectie kunst. We verkennen samenwerkingsmogelijkheden en informeren de kunstvakdocenten over COH. Er waren gastlessen over CultuurSchakel, COH en creativiteitsontwikkelingen voor tweede- en vierdejaarsstudenten aan beide pabo's. Binnen de post-hbo-opleiding Vakspecialist drama is een gastles verzorgd over de COH-leerlijn theater.

Koninklijk Conservatorium

In 2018 spraken we verder met het Koninklijk Conservatorium over het curriculum. Zo worden in schoolseizoenen 2018-2019 twee lessen gegeven over de doelen en werkwijze van CultuurSchakel en het creatieve proces. Aan het eind van het seizoen worden de lessen en hun plaats in het curriculum geëvalueerd. Daarnaast overleggen we met de methodiekdocent van de Minor Educatie over stages en inhoudelijke onderwerpen zoals het creatieve proces van COH.

Kenniskring Muziek in de basisschool

Voorjaar 2018 hebben de pabo's en het Koninklijk Conservatorium een kenniskring Muziek in de basisschool opgericht. Deelnemers zijn muziekdocenten van de pabo's Inholland, De Haagse Hogeschool,

Driestar educatief en Koninklijk conservatorium. Doel is uitwisseling en verkenning van mogelijke samenwerking tussen pabo's en conservatorium. Na gesprekken met het conservatorium en pabo Inholland, is besloten dat vanaf januari 2019 een cultuurcoach van CultuurSchakel ook deelneemt aan de kenniskring.

Post-hbo Cultuurbegeleider

In het najaar 2018 startte voor de tweede keer de eenjarige opleiding Post-hbo Cultuurbegeleider van de Inholland Academy in Den Haag, waarbij CultuurSchakel en Kunstgebouw partners zijn. CultuurSchakel levert een bijdrage aan enkele modules. Daarnaast werven we twee cursisten binnen ons netwerk en organiseerden we een 'expertmeeting' over de contacten met aanbieders.

Hoofdstuk 4 Afdeling Cultuurparticipatie

4.1 Inleiding

De afdeling Cultuurparticipatie maakt zich sterk voor cultuurparticipatie voor iedere Hagenaar en richt zich op aanbieders en beoefenaars van alle kunstdisciplines. Dit doen we zowel stadsbreed als stadsdeelgericht via onze adviseurs. De Code Culturele Diversiteit passen we toe in alle werkzaamheden, zoals het programmeren van acts, het vinden en benaderen van nieuwe doelgroepen, scholing, evenementen en het organiseren van (netwerk) bijeenkomsten. We signaleren vragen, organiseren netwerkactiviteiten en initiëren of ondersteunen samenwerkingsverbanden. We werken daarbij samen met stadsbrede organisaties, zoals Fonds 1818 en de Ooievaarspas, en met organisaties op stadsdeelniveau zoals de Cultuurankers, welzijnsorganisaties en culturele aanbieders. Daarnaast volgen de adviseurs landelijke bijeenkomsten over relevante thema's en gebruiken ze deze voor input bij netwerkbijeenkomsten, scholing en adviesgesprekken. De teamleider neemt deel aan het strategisch cultuurparticipatieoverleg van het LKCA.

De afdeling zet regelmatig stagiaires en studenten in, die specifieke projecten oppakken of onderzoek doen naar voor ons relevante onderwerpen. Dit geeft een speciale dynamiek aan de afdeling. We halen jonge en diverse medewerkers binnen, die vanuit een divers perspectief bezig zijn met cultuurparticipatie. Hierdoor bereiken we nieuwe groepen en verkrijgen we nieuwe inzichten. In 2018 was er een stagiaire voor People Stage Parkpop. Daarnaast deden een master- en een bachelorstudent, in opdracht van CultuurSchakel, onderzoek naar de Haagse urban scene (zie 4.6). In 2018 richtte de afdeling zich vooral op diversiteit en kwaliteit en contact leggen met nieuwe groepen, waarbij er speciale aandacht was voor minderdraagkrachtige groepen, niet-westerse doelgroepen en ouderen. Een van de adviseurs heeft ouderenparticipatie in haar takenpakket en is hiervoor gesprekspartner voor de gemeente.

4.2 Ondersteuning culturele aanbieders

4.2.1 Advies

De adviseurs voeren het hele jaar door adviesgesprekken met aanbieders en initiatiefnemers over o.a. subsidie, netwerken, organisatorisch en inhoudelijke vraagstukken en programmeringsmogelijkheden van vrijetijdskunstenaars. In totaal ging het om ongeveer 1.000 gesprekken. Ook nemen zij deel aan overleggen in hun stadsdeel of binnen hun discipline. Daarnaast houden de adviseurs spreekuren in Segbroek, Laak en Escamp.

Zij stimuleren nieuwe culturele aanbieders om een profiel aan te maken op onze website, met een stijging van 30% websiteprofielen als resultaat.

4.2.2 Scholing

Ter ondersteuning van aanbieders organiseren we scholing op organisatorisch en artistiek vlak. Een grote groep aanbieders heeft te maken met organisatievraagstukken en wil zelfredzamer worden. In 2018 is, na vragen uit het veld, gekozen voor een trainingstraject en vijf workshops:

Trainingstraject Ledenwerving: 'Meer leden in Minder Tijd'

Ledenwerving is een belangrijk thema voor verenigingen. Team Sportservice uit Haarlem ontwikkelde hiervoor een training voor sportclubs. Deze is in samenwerking aangepast naar een vijfdaagse training voor Haagse culturele verenigingen. Bij de eerste gratis materclass waren 29 leden van diverse verenigingen aanwezig en zijn daarna 9 deelnemers doorgegaan met het workshoptraject. De verenigingen die het traject hebben afgerond hebben inmiddels al nieuwe leden mogen verwelkomen.

Workshops fondsenwerving

In juli organiseerde we een fondsenwervingsworkshop met Fonds 1818, voor 17 deelnemers. In november waren er 8 deelnemers bij een bijeenkomst in samenwerking met het Subsidieloket en *Geld voor je kunst!*.

Informatiebijeenkomst AVG & Cybersecurity

Op 4 juli organiseerde wij een bijeenkomst over de nieuwe privacywetgeving. De 20 deelnemers leerden hier hoe zij in de praktijk met deze wetgeving om kunnen gaan.

Vrijwilligers begeleiden in de kunst- en cultuursector

CultuurSchakel organiseerde in maart samen met PEP Den Haag een tweedaagse training, over het inwerken, begeleiden en optimaal inzetten van vrijwilligers. Er waren 10 deelnemers.

Fiscale vragen voor dansscholen

Specifiek voor dansscholen is er een informatiebijeenkomst georganiseerd over fiscale vraagstukken met Ben Schoenmaker, belastingsspecialist voor artiesten. Er waren 10 dansscholen aanwezig.

4.3 Netwerkbijeenkomsten

4.3.1 In de stadsdelen

De adviseurs sluiten aan bij bestaande stadsdeeloverleggen en initiëren zelf bijeenkomsten. Zo organiseerden we vijf CultuurCafés in de stadsdelen, waarbij partijen bijeenkomen, die vanuit diverse perspectieven actief zijn binnen het culturele veld. Welzijnsorganisaties zoals Xtra en Florence schoven regelmatig aan bij deze stadsdeelgerichte overleggen. Hieruit ontstaan nieuwe samenwerkingen en initiatieven.

4.3.2 Stadsbreed

Er zijn diverse stadsbrede netwerkbijeenkomsten en initiatieven waar de adviseurs aan deelnemen of die zij zelf organiseren. Hieronder belichten we er enkele.

Eindejaarsbijeenkomst Haagse stemmen

Voor de vierde keer organiseerden we voor het hele veld een eindejaarsbijeenkomst. Tijdens de bijeenkomst in november kwamen vertegenwoordigers van ons netwerk bij elkaar, zoals verenigingen, ad hoc-initiatieven, partners, aanbieders en gemeente en de wethouder cultuur. Met deze bijeenkomsten willen we de samenwerking en uitwisseling van ideeën tussen culturele instellingen, de gemeente, het onderwijs en maatschappelijke organisaties stimuleren. Dit keer stonden toegankelijkheid van cultuur en de ondersteuning van cultuuraanbieders centraal. Er waren ongeveer 80 deelnemers.

Seven Seas

Jaarlijks organiseert CultuurSchakel Seven Seas, de netwerkbijeenkomst voor dans- en muziekdocenten van niet-westerse stijlen uit Den Haag. Op 10 november was er een lezing over presentatie en representatie, en een panel over de toekomst van het vak. Bijzondere dans- en muziekoptredens van niet-westerse stijlen sloten de bijeenkomst af. Er waren ongeveer 75 bezoekers en 6 deelnemende dans- en/of muziekscholen.

Werelddansplatformbijeenkomst

In samenwerking met Holland Dance organiseerden wij een bijeenkomst om de samenwerking tussen de aanbieders van werelddans te bevorderen. Er kwam vooral naar voren dat er zeker behoefte is aan verbinding, expertise uitwisseling en samenwerking. Er werden ideeën geopperd voor de organisatie van gezamenlijke activiteiten. Er waren 12 werelddansaanbieders aanwezig.

Bijeenkomst dansenquête

In december 2017 deden dansscholen mee aan de enquête van Holland Dance en CultuurSchakel. Op 6 februari organiseerde wij een bijeenkomst in Theater aan het Spui om de uitkomsten te bespreken. Hieruit kwam naar voren dat er een behoefte is in ondersteuning op het gebied van marketing en financiën. Er waren in totaal 6 aanbieders aanwezig.

Drop it like it's HOT

Popradar Den Haag organiseerde dit netwerkevent in samenwerking met CultuurSchakel tijdens de Haagse Popweek. Deelnemers pitchten hier hun songs aan een panel van topprofessionals. 15 acts kregen feedback en tips over hun muziek. De samenwerkingspartners voor de inhoud en de productie waren: Popradar Den Haag, The Grey Space In The Middle, De Stream Machine en CultuurSchakel. Er waren ongeveer 60 bezoekers.

Meet the Urban Pro's

CultuurSchakel organiseerde deze urban netwerkbijeenkomst op 18 juni met het Paard. Producer en muzikant Shafique Roman deelde zijn ervaringen, matchmaker Cultuur Sherwin Blijd vertelde over de urban arts regeling en er waren vier panels over professionalisering en de muziekindustrie. Er waren 110 bezoekers.

General Urban Arts Platform (GUAP)

De adviseur Urban was nauw betrokken bij de oprichting van het GUAP-platform, voor organisaties die actief zijn op gebied van urban. Er werden zeven GUAP Nights georganiseerd om een boost te geven aan de kwaliteit en het niveau van hiphop, R&B en urban muziek. Dit was in samenwerking met Paard, Haags Hiphop Centrum, Musicon, Stichting HIPHO(O)P, Studio S, Level UP, Young Agga, Go Hard – Rappen op school, Stg. UDBam, De Mussen en Young & Zakelijk. Op 7 december is guap070.nl gelanceerd, de website voor Haagse hiphop en urban creatievelingen. GUAP bedient een jonge en cultureel diverse doelgroep die nog veelal onderbelicht is, zowel qua deelnemers, personeel, promotie als publiek.

Urban Arts: Wat is de NEXT STEP voor jou!?

Het Haags Hip Hop Centrum start vanaf 2019 een nieuw professionaliseringstraject voor Urban Arts, om opkomende urban artists te begeleiden in hun loopbaan. Het traject is voor Haagse semi-professionals tussen de 18 en 30 jaar, die klaar zijn voor de volgende stap in hun carrière. Doelgroepen zijn rappers, singer-songwriters,

dansers, breakdancers, street artists, spoken word artists, videoclipmakers, beat creators en producers. Zij leren in dit traject hoe ze evenementen kunnen organiseren of hoe zij skills kunnen omzetten in geld verdienen. Op 28 maart organiseerde het Haags Hiphop Centrum hierover in samenwerking met CultuurSchakel een bijeenkomst. Er waren 22 deelnemers, rappers, beat creators, producers, vocalisten en twee platenlabels.

Haags Pop Debat

Vertegenwoordigers van de Haagse politiek spraken tijdens deze bijeenkomst over de Haagse popsector. Zij discussieerden aan de hand van uitdagende stellingen over de regelgeving voor live muziek, de mogelijke oprichting van een Haagse popacademie en de kleur van de Haagse popscene. Ook het publiek kon deelnemen aan de discussie.

4.4 Zichtbaarheid vrijetijdskunst

We maken culturele aanbieders en vrijetijdskunstenaar zichtbaar via onze online kanalen en door hen te programmeren tijdens onze evenementen of hen voor te dragen voor podia van andere organisaties. Daarbij letten we op zoveel mogelijk diversiteit o.a. in discipline, culturele achtergrond, leeftijd en verspreiding over de stad.

People Stage

Tijdens Parkpop tonen we een breed scala aan vrijetijdskunstenaars op ons podium People Stage, op het Haagse Veld. Tussen maart en juni waren er in alle stadsdelen talentcontests en werden wildcards uitgedeeld door Cultuurankers voor een plek op People Stage. Daarnaast benaderden we cultureel maatschappelijke organisaties en initiatieven voor een podiumplek tijdens het tweede programmaonderdeel. Op People Stage stonden ongeveer 250 artiesten. Het aantal bezoekers bij People Stage is geschat op 4.000. Zie ook 4.6.

Iktoon en Haagse C: de prijs voor cultuurparticipatie

Wij betrokken de Cultuurankers meer bij de landelijke iktooncampagne om amateurkunst onder de aandacht te brengen. Festivals die in juni speelden en waarbij de Cultuurankers betrokken waren, zijn aangehaakt. Tijdens iktoon is de Haagse C uitgereikt. Zie ook 6.2.3.

Colours of India XL

Dit jaarlijkse evenement is onderdeel van het India Dans Festival en organiseren wij samen met Korzo. Hier tonen we de Indiase dans in Nederland, met een gevarieerd

programma van klassiek, modern, fusion en Bollywood filmdans. Er stonden dit jaar 18 acts op het podium, verdeeld over twee programmablokken.

UIT Festival Den Haag

CultuurSchakel was aanwezig met een informatietent en met De Zeepkist, ons minipodium voor kleine amateurkunstacts. Er was dans, musical, urban, theater, rap en spoken word. Ook dit jaar trok dit podium veel publiek. Daarnaast programmeerden wij in samenwerking met de Ooievaarspas het podium voor culturele Ooievaarspasaanbieders, het Ooievaarsnest.

Haagse Popweek

Den Haag stond de laatste week van oktober in het teken van de Haagse Popweek. CultuurSchakel organiseerde in samenwerking met Popradar o.a. Drop it like it's HOT en GUAP Night x Haagse Popweek. Haagse talenten konden zichzelf hier presenteren en verder ontwikkelen.

Stadsspelen

Gemeente Den Haag organiseert de Stadsspelen en CultuurSchakel programmeerde het dansprogramma. Op de Stadsspelen kunnen Haagse dansscholen zich laten zien aan hun stadsdeel. Zo kunnen zij nieuwe leerlingen werven en versterken zij hun netwerk. Per stadsdeel waren er drie dansworkshops en was er een open podium. In totaal deden 21 dansaanbieders mee aan de stadsdeelevenementen. Aan het slotevenement deden ongeveer 17 dansaanbieders mee. Er waren ongeveer 11.000 bezoekers.

Festivals

De adviseurs waren op verschillende manieren betrokken bij diverse Haagse festivals. Zij gaven advies over programmering, subsidiemogelijkheden en waren samenwerkingspartner of organisator bij: Zomerfestival Mariahoeve, Kunst & Cultuur op Scheveningen, Loosduinen Gaat Los, Waterfestijn Ypenburg, Kortenbos gaat los, Het Koren Festijn, Schilderswijkfestival, Kunst en Cultuur op Scheveningen, Le'Yp in Kunst, Cultural Parade, I love hiphop, Shop, Burendag Mariahoeve, Dag van de Vitaliteit, GUAP Night, Colours of India, Milan Summer Festival, Kaderock, Embassy Festival, Seven Seas, UIT Festival Den Haag, Stadsspelen, People Stage, Your Stage en Ooievaarsnest.

Culturele Kaart Den Haag

Op www.culturelekaartdenhaag.nl staan alle culturele aanbieders van Den Haag. Om een compleet en actueel overzicht te bieden van het actieve cultuurparticipatieaanbod is in 2018 gestart met integratie van de culturele kaart in de website van CultuurSchakel. Om kwaliteitsaspecten van aanbieders in beeld te brengen, is in 2018 een start gemaakt met een zelfscan, o.a. op het gebied van organisatie, ervaring, presentatie en bereikbaarheid. Deze wordt in 2019 doorontwikkeld.

4.5 Doorstroom binnen- naar buitenschools

Het Expertisecentrum Cultuuronderwijs en de afdeling Cultuurparticipatie werkten samen aan een kwaliteitsscan voor culturele aanbieders en informatievoorziening voor scholen over het buitenschoolse aanbod in de omgeving van de school. De verbinding tussen het binnenschools en buitenschools aanbod is een mooie, maar complexe kans. De twee werkvelden zijn zeer verschillend. Verbinding vraagt om een grote tijdsinvestering en nieuwe werkwijzen. Daarom is er in 2018 een projectleider aangesteld, die zich hierop gaat richten.

Succesvolle verbindingen tussen binnenschools en buitenschools cultuuronderwijs zien we nu al bij onze samenwerking binnen dans en bij Your Stage. CultuurSchakel ondersteunt de danscoördinator van Stichting Werkgever Sportclubs Den Haag (SWSDH) bij het verbinden van lokale aanbieders aan de danslessen, die na schooltijd in de school worden gegeven. Onze adviseur Dans is samen met SWSDH organisator en programmeur van het onderdeel dans tijdens de Stadsspelen. Zie hoofdstuk 4.4.

Your Stage is het grootste cultuureducatiefestival van Nederland. CultuurSchakel is actief betrokken bij de instroomdag met audities en masterclasses. De adviseurs ondersteunden bij de selectie en de begeleiding van degenen die niet werden uitgekozen. 75 auditanten wilden door CultuurSchakel bemiddeld worden.

4.6 Talentontwikkeling pop

CultuurSchakel kreeg in 2018 de opdracht om talentontwikkeling in de popsector van Den Haag in kaart te brengen en te versterken. In 2018 bracht een parttime projectmedewerker het hele scala aan talentontwikkelingsmogelijkheden binnen de popsector in Den Haag in kaart. Daarnaast zijn er twee onderzoeken gedaan naar talentontwikkeling in de urban sector. Een masterstudent Culturele Antropologie & Ontwikkelings sociologie, van de Universiteit van Leiden schreef een scriptie over de Identiteitsvorming en de infrastructuur van de "Urban scene", in verhouding tot de mainstream Haagse culturele sector. Een student Cultureel Maatschappelijke Vorming aan De Haagse Hogeschool, startte in 2018 met een onderzoek naar verbinding in de Haagse urban muzieksceen.

Bij talentontwikkeling gaat het om de hele keten: van kennismaking met muziek op school, naar buitenschools leren, repeteren, optreden en professionaliseren. Festivals zijn onderdeel van deze talentontwikkelingsketen, omdat festivals beginnende groepen optreedmogelijkheden bieden. Daarom is in 2018 een eerste Festival Café gehouden. Deze netwerkbijeenkomst zorgt voor uitwisseling van kennis tussen de festivals. Daarnaast maakte CultuurSchakel een festivalkaart van Den Haag.

People Stage

In 2018 startten we samen met de Cultuurankers aan een talentontwikkelingstraject in aanloop naar People Stage. Bij alle betrokken partijen was de wil om dit op te pakken, maar de mogelijkheden en wensen lopen per stadsdeel erg uit elkaar. In 2019 komt er een pilot voor een nieuw aanlooptraject naar People Stage in juni 2019. Op basis van de evaluatie hiervan, scherpen we eind 2019 het plan aan voor 2020.

Hoofdstuk 5 Subsidieloket

5.1 Inleiding

Het Subsidieloket voert de Haagse Regeling Amateurkunst uit, bestaande uit de Basissubsidie, Zorguitvoeringen, Buitenconcerten en Presentatiesubsidie. Daarnaast initieerden we een nieuwe subsidievorm *Geld voor je kunst!*, waarmee wij nieuwe doelgroepen op een laagdrempelige wijze willen bereiken. Hiervoor is een apart budget gereserveerd.

5.2 Haagse Regeling Amateurkunst

Voor de kunstbeoefening in de vrije tijd voert CultuurSchakel, namens de gemeente Den Haag, de Subsidieregeling Haagse Amateurkunst uit. Met deze regeling willen wij Haagse verenigingen en initiatieven ondersteunen, die zich bezighouden met actieve kunstbeoefening. Daarnaast willen we een bijdrage leveren aan presentaties, gericht op actieve deelname aan kunst en cultuur in Den Haag. De Subsidieregeling Haagse Amateurkunst bestaat uit de Basissubsidie, Zorguitvoeringen, Buitenconcerten en Presentatiesubsidie 1 en 2. Het totaal beschikbare budget voor 2018 was € 835.939.

5.2.1 Basissubsidie

Dit is een tegemoetkoming in de kosten van de artistieke leiding en de zaalhuur voor repetities. De basissubsidie is voor verenigingen met betalende leden, die gerund worden door vrijwilligers en voor amateurkunstbeoefening in groepsverband. De subsidie is maximaal 50% van de kosten tot een maximumbedrag van € 1.800 voor de zaalhuur en € 2.250 voor de artistieke leiding. Eenmaal per jaar kan deze subsidie aangevraagd worden over het voorafgaande jaar. Er waren 138 aanvragen in 2018. Er werd in totaal € 386.978 aangevraagd, waarmee het beschikbare budget van € 315.000 ruim overvraagd werd. Door onttrekking uit de reserve subsidiegelden was het echter niet nodig een korting toe te passen.

5.2.2 Zorguitvoeringen en buitenconcerten

CultuurSchakel subsidieert per jaar maximaal 100 zorguitvoeringen - amateurkunstoptrédens in een zorginstelling, waarmee CultuurSchakel ook ouderen in contact brengt met cultuur. Per aanvrager zijn twee optredens per kalenderjaar subsidiabel voor € 200 per optreden. In 2018 zijn 61 zorguitvoeringen aangevraagd. Daarnaast komen instrumentale gezelschappen voor buitenconcerten in aanmerking. De subsidie hiervoor bedraagt € 360 per optreden, met een maximum van vier buitenconcerten per gezelschap. Per kalenderjaar

worden er maximaal 100 buitenconcerten toegekend. In 2018 zijn 89 buitenconcerten aangevraagd.

5.2.3 Presentatiesubsidie

Presentatiesubsidie 1 is een bijdrage in de eenmalige kosten voor een amateurkunst-podiumuitvoering. De voorwaarden voor deze subsidievorm zijn laagdrempelig: de aanvrager is een Haagse vereniging of stichting, de uitvoering is openbaar en er moet een recette geheven worden. Er mogen uitsluitend kosten worden opgevoerd die betrekking hebben op de voorstelling. CultuurSchakel draagt maximaal 75% bij van het begrote tekort. Daarnaast is de presentatiesubsidie nooit hoger dan eenmaal de recette. Voor 2018 zijn er 117 aanvragen gedaan voor presentatiesubsidie 1 en gehonoreerd voor een bedrag van € 313.366.

Voor uitvoeringen die niet aan bovenstaande eisen voldoen, is presentatiesubsidie 2 in het leven geroepen. Deze subsidie is ook voor grote, multidisciplinaire, vernieuwende of bijzondere projecten, eventueel in combinatie met workshops of masterclasses. De aanvraag is gecompliceerder dan bij presentatiesubsidie 1, aangezien de aanvrager een projectplan moet indienen met onderbouwing van de reden dat subsidie gerechtvaardigd is. De externe vijfkoppige beoordelingscommissie komt drie keer per jaar bijeen en buigt zich over de ingediende plannen. De beoordelingscommissie bestond in 2018 uit: Aart de Groot (voorzitter a.i.), Jolanda Keurentjes, Sonja Rinkel, Ferdie Karto en Sahidah Somer. Zij beoordelen de aanvragen op diverse criteria. Een belangrijke voorwaarde is dat de amateurdeelnemer er 'beter' van moet worden en dat er een goed artistiek concept is. Andere criteria zijn: Is het toegankelijk voor een groot publiek? Wordt er voldoende gedaan aan werving en begeleiding van de amateurs? Is er een heldere begroting en dekkingsplan? Is de planning realistisch? Op basis hiervan adviseert de commissie de directeur van CultuurSchakel, die uiteindelijk besluit over het toekennen van de subsidie. Alle aanvragers krijgen een schriftelijk gemotiveerde beoordeling. Van deadline tot besluit neemt de gehele procedure ongeveer tien weken in beslag. In 2018 waren er 37 aanvragen voor presentatiesubsidie 2. Van deze 37 zijn er uiteindelijk 29 gehonoreerd voor een bedrag van € 198.150.

	Basis	Presentatie 1	Presentatie 2	Zorguitvoering	Buitenconcert
Theater	19	30	2	3	
Muziek	110	69	10	55	89
Dans	9	3	2	3	
Mengvorm		15	15		
Totaal	138	117	29	61	89

Verleende subsidies in 2018

Bedragen (per 31 december)	Aangevraagd 2018	Voorlopige toekenning 2018	Definitieve toekenning 2018	Nog af te rekenen 2018
Basissubsidie	€ 386.978	€ 386.978	€ 386.978	€ 0
Presentatiesubsidie 1*	€ 313.366	€ 313.366	€ 146.209	€ 122.142
Presentatiesubsidie 2*	€ 228.016	€ 198.150	€ 112.483	€ 84.187
Zorguitvoeringen	€ 12.200	€ 12.200	€ 10.000	€ 1.800
Buitenconcerten	€ 31.920	€ 31.920	€ 29.880	€ 1.440

Aangevraagde en afgerekende subsidies 2018

* De presentaties die plaatsvinden in het laatste kwartaal worden doorgaans in het eerste kwartaal van het jaar erop afgerekend. Doordat de realisatie soms afwijkt van de ingediende begrotingen, ontstaan er verschillen tussen de voorlopige en definitieve toekenningen. Deze bedragen worden toegevoegd aan het budget voor volgend jaar.

5.2.4 Bezwaarcommissie

Elke aanvrager kan in beroep tegen het besluit. We kijken eerst of het bezwaar in overleg met de aanvrager opgelost kan worden. Als dit niet lukt, gaat het bezwaar naar de onafhankelijke Bezwaarcommissie, bestaande uit Abe van der Werff (voorzitter), Annet Schipper en Eveline Asselbergs. In 2018 is er één bezwaar ingediend bij CultuurSchakel, dat in overleg is opgelost.

5.3 Overige activiteiten Subsidieloket

In samenwerking met Fonds 1818 organiseerden het Subsidieloket en de afdeling Cultuurparticipatie een workshop Fondsenwerving. Ook was er een voorlichtingsbijeenkomst over de diverse subsidiemogelijkheden bij CultuurSchakel en fondsaanvragen. Beide activiteiten waren snel volgeboekt: in totaal waren er 25 deelnemers. Zie ook 4.2.2.

5.4 Geld voor je kunst!

Met *Geld voor je kunst!* maakt CultuurSchakel initiatieven mogelijk met een subsidie tot maximaal € 1.500. Deze subsidie is voor initiatieven die de amateurkunst stimuleren en/of bevorderen en bedient alle stadsdelen. Ook initiatiefnemers die geen rechtspersoon zijn, kunnen hier aanvragen. De subsidie wordt toegekend via een laagdrempelige aanvraagprocedure: de aanvrager vult een online formulier in en pitcht zijn/haar idee voor een jury. Binnen een week ontvangt de aanvrager de uitslag. De regeling was erg succesvol. Er waren 10 pitchavonden, waar 81 projecten zijn gepitcht, 64 projecten ontvingen een subsidie. De doelstelling van 10% nieuwe aanvragers is hiermee ruimschoots bereikt.

5.5 Terug- en vooruitblik

Subsidie is voor veel Haagse verenigingen en culturele initiatieven onmisbaar voor hun voortbestaan, het geven van voorstellingen en de totstandkoming van projecten. Dankzij de subsidieregeling kent kunst en cultuur in de vrije tijd een stevige basis in Den Haag en participeren veel Hagenaars. Zo verleende CultuurSchakel in 2018 subsidie aan 434 Haagse verenigingen en initiatiefnemers via de Haagse Regeling Amateurkunst en ontvingen 64 initiatiefnemers subsidie via *Geld voor je kunst!*.

Uit onderzoek onder subsidiënten blijkt dat het Subsidieloket goed scoort. Zij beoordelen de huidige manier van subsidie aanvragen met een 7,9. De subsidievoorwaarden scoren een 8,2 en de aanvraagformulieren een 8. De Quickscan is beperkt bekend en scoort een 6,7. In verhouding tot andere fondsen scoort CultuurSchakel een 7,2.

De aandachtspunten zijn deels in 2018 aangepakt en worden in 2019 verder doorgevoerd. Zo zijn de aanvraag- en afrekenformulieren versimpeld en is de menustructuur van de website aangepast, zodat de informatie in een oogopslag vindbaar is.

In 2019 gaat het aanvragen en afrekenen van subsidie via gebruiksvriendelijke online-formulieren. De Quickscan wordt uitgebreid met Basissubsidie, Presentatiesubsidie en *Geld voor je kunst!*. Daarnaast wordt de regeling herschreven in simpel taalgebruik en kijken we ook naar verbetering van de webteksten. Ook krijgen de adviseurs Cultuurparticipatie begin 2019 een toelichting op alle subsidievormen via een infosheet, zodat zij tijdens adviesgesprekken beter kunnen informeren over subsidie.

Hoofdstuk 6 Marketing & Communicatie

6.1 Inleiding

De afdeling Marketing & Communicatie (M&C) ondersteunt de afdelingen Cultuurparticipatie, Cultuuronderwijs, Subsidieloket en het project COH. Iedere M&C-medewerker heeft zijn eigen expertise, zoals contentcreatie, websiteontwikkeling of vormgeving. Van half oktober t/m december werkte een ingehuurde kracht aan de naamsbekendheidscampagne voor 2019 en contentcreatie voor COH.

6.2 Resultaten en middelen

6.2.1 Online communicatie

Website

De website is een belangrijk middel voor contact met de doelgroepen. Vrijtijds kunstenaars vinden hier informatie over subsidies, ondersteuningsmogelijkheden, locatieverhuur, culturele verenigingen en cursusaanbieders. De Hagenaar vindt er cultureel aanbod. Scholen vinden informatie over ondersteuningsmogelijkheden, deskundigheidsbevordering en Haags cultureel onderwijsaanbod. Daarnaast kunnen aanbieders zichzelf zichtbaar maken op de website en kan subsidie worden aangevraagd.

Eind 2017 is de nieuwe website opgeleverd. De website is gebruiksvriendelijker, visueel rustiger, inspirerend, met een duidelijkere doelgroepindeling. In 2018 zijn verschillende onderdelen aangescherpt:

• Schooltijd

Het COH-aanbod op de website en het aanbod in de brochure Vonk waren gekoppeld aan twee losse systemen. In 2018 is de website doorontwikkeld, zodat aanbieders hun activiteiten in de website kunnen invoeren en/of updaten, en dit als basis dient voor de brochure en het planningssysteem. Ook bouwden we de mogelijkheid voor aanbieders van voortgezet onderwijs om hun aanbod in te voeren. Zie hoofdstuk 3.

• Vrije tijd

Het vrijetijdsaanbod is opgeschoond. Ook is een veld toegevoegd voor tags, waardoor aanbod beter vindbaar is binnen de website. We verbeterden de filterpagina en bouwden een kaartweergave, en voegen het aanbod van de eerder gebouwde culturele kaartdenhaag.nl begin 2019 samen. Zie hoofdstuk 4.

• Subsidieloket

M&C voerde in samenwerking met het Subsidieloket een gebruikersonderzoek uit onder subsidieontvangers. Op basis hiervan is een verbeterplan geschreven, waarbij we inzetten op verbeteren van informatie en het versimpelen van het aanvraag- en afrekenproces. Zie 5.5 Subsidieloket.

Ten opzichte van 2017 is het websitebezoek licht afgenomen met 4% naar 48.180 gebruikers. Dit ligt deels aan de nieuwe meetwijze, na de overgang naar de nieuwe website eind 2017. Ook is het een signaal, waardoor we in 2019 extra inzetten op de naamsbekendheid van CultuurSchakel en daarmee een stijging in websitebezoekers beogen. Eind 2018 is gestart met de voorbereidingen van een naamsbekendheidscampagne die we begin 2019 lanceren.

Het aantal vrijetijdsaanbieders op de website is gestegen van 462 naar 601. Voor schooltijd stonden circa 240 Vonk-activiteiten op de website.

Digitale nieuwsbrieven en mailings

We verzenden maandelijks twee verschillende nieuwsbrieven. Deze bevatten korte nieuwsitems met links naar aanvullende informatie op onze website en zorgen daarmee voor extra traffic naar onze site. In 2018 verscheen de nieuwsbrief 'kunst & cultuur in de vrije tijd' negen keer en waren er in juni drie nieuwsbriefspecials voor iktoon Den Haag. Ook waren er nieuwsbriefspecials voor People Stage en het UIT Festival Den Haag. De nieuwsbrief 'kunst & cultuur onder schooltijd' verscheen negen keer, inclusief een special met het scholingsactiviteitenprogramma. Er waren daarnaast acht interne nieuwsbrieven voor de medewerkers.

Het aantal abonnees op de nieuwsbrieven groeit gestaag, o.a. door promotie via social media. De adviseurs cultuurparticipatie en de cultuurcoaches promoten de nieuwsbrieven ook in hun persoonlijke gesprekken. Het openingspercentage van de nieuwsbrief is vrij goed, met tussen de 30 en 35 procent voor vrije tijd en 35 en 38 procent voor schooltijd. Het aantal clicks per nieuwsbrief ligt rond de 100, voor zowel vrije tijd als voor schooltijd.

Social media

CultuurSchakel is actief op social media om de naamsbekendheid te vergroten, websiteverkeer te genereren, deelname aan activiteiten te vergroten, een autoriteit te zijn op het gebied van kunst en cultuur in Den Haag en meer subsidieaanvragen te genereren. Wij zijn al jaren actief op Facebook en Twitter. Op Twitter richten we ons op business to business, zoals nieuws, ons scholingsaanbod, beleidsontwikkelingen en opinies. Er zijn twee Facebookaccounts: het CultuurSchakel-account voor kunst & cultuur in de vrije tijd en subsidiemogelijkheden en het COH-account.

Daarnaast zijn er evenementaccounts voor de promotie van People Stage en iktoon Den Haag. In 2018 is ingezet op het opbouwen van een achterban op Instagram en LinkedIn om meer jongeren en professionals te bereiken. Voor People Stage is een aparte Instagramaccount.

Het aantal volgers op de social media is ook in 2018 gegroeid, met name op Instagram (285%) en LinkedIn (197%). We stelden een social media strategie op, met per kanaal de doelstellingen en focus, en vaste categorieën, zoals polls, blogs, online podium en het item #achterdeschermen. Collega's bepalen de invulling hiervan tijdens een maandelijks social brainstorm.

	2017	2018	Stijging
Bezoekers website	50.227	48.180	-4%
Aanbieders Vrije tijd op website	462	601	30%
Aanbieders op culturele kaart	881	853	-3%
Facebook CultuurSchakel volgers	1.522	1.716	13%
Facebook COH volgers	431	449	4%
Facebook iktoon Den Haag	520	528	2%
Facebook People Stage	148	313	111%
Twitter volgers	1.756	1.789	2%
Instagram	114	439	285%
Instagram People Stage	-	81	-
LinkedIn	59	175	197%
Abonnees nieuwsbrief kunst en cultuur in de vrije tijd	1.137	1.445	28%
Abonnees nieuwsbrief kunst en cultuur op school	761	796	5%
Bereik (unieke weergaves) Facebookadvertenties	19.558	41.314	111%

Bereikcijfers 2017 en 2018

6.2.2 Evenementen

M&C heeft een adviserende, faciliterende en soms ook uitvoerende rol bij de ontwikkeling van middelen voor en promotie van evenementen. Het gaat hierbij om on- en offline communicatie en promotie, advies over middelen en de inrichting van een eventuele stand/kraam. Bij grote evenementen, zoals de Haagse Cultuuronderwijs Dag, People Stage en het UIT Festival Den Haag nemen één of meerdere M&C-medewerkers deel aan het projectteam. Samen bepalen we hoe het evenement in de markt wordt gezet. Zo is voor People Stage in 2018 een aparte on- en offline campagne opgezet, waarbij we o.a. de winnaars van de talentenjachten op People Stage uitlichtten. Hiervoor zijn filmpjes ontwikkeld, een activatiebord en flyers.

Bij iktoon ligt de projectleiding bij M&C. Dit is een landelijke zichtbaarheids campagne voor kunst en cultuur in de vrije tijd, geïnitieerd door het LKCA. CultuurSchakel is iktoon-coördinator in Den Haag en maakt Haagse kunst & cultuur in de vrije tijd zichtbaar. Waar we voorgaande jaren ook zelf evenementen en activiteiten organiseerden en initieerden, is dit jaar nóg meer ingezet op het zichtbaar maken van alle activiteiten in juni.

In 2018 waren er zes speerpunten:

1. **Achterban aanzetten tot deelname:** verzending van drie iktoon-nieuwsbrieven naar ruim 1.250 ontvangers en de inzet van social media, met meer dan 10.000 weergaven in juni.
2. **Samenwerking met landelijke iktoon-organisatie:** aandragen van een Haagse act voor de landelijke iktoon-opening in Leeuwarden en afstemming van communicatie via een contentplanning.
3. **Samenwerken met gerelateerde Haagse evenementen in juni:** naast het online podium, programmeerden wij vrijetijdskunstenaars op ShoppingNight Den Haag en People Stage.
4. **Organisatie van de Haagse C 2018 – de prijs voor cultuurparticipatie:** De Haagse C 2018 (zie 6.2.3).
5. **Mediapartnership met Den Haag FM:** Een wekelijks radio-item in de studio, een item op locatie bij één van de vrijetijdskunstenaars en dagelijks radiospotjes. Den Haag FM filmde de opening en zond deze uit. Daarnaast promootte Den Haag FM de Haagse C, door de videoportretten te delen, een live-item tijdens de uitreiking en door uitnodiging van alle genomineerden in de studio.

6. **Online podium door contentcreatie:** We maakten zes videoportretten van Haagse C-genomineerden en veertien interviews met bijbehorende fotoreportages van vrijetijdskunstenaars.

6.2.3 Jubileum: 5 jaar CultuurSchakel

In 2018 bestond CultuurSchakel 5 jaar. Hiervoor ontwikkelden we een aangepast logo en organiseerden we een zomerborrel voor alle partners. Ook werd de Haagse C in het leven geroepen. Met deze prijs zorgen wij voor zichtbaarheid, erkenning en aanmoediging van Haagse vrijetijdskunstprojecten én tonen wij hun toegevoegde waarde voor de stad. De Haagse C 2018 is uitgereikt door wethouder Robert van Asten tijdens de zomerborrel met alle partners op de laatste vrijdag van juni als afsluiting van iktoon. De prijs wordt vanaf nu jaarlijks uitgereikt in juni, met elk jaar een ander thema. Het thema van 2018 was 'Kunst Verbindt'.

Voor de Haagse C waren 30 projecten en initiatieven aangemeld, die plaatsvonden tussen 1 april 2017 en 1 april 2018. Een jury – bestaande uit Giovanni Campbell (programma-adviseur Fonds voor Cultuurparticipatie), Winston Scholsberg (eigenaar Winston Scholsberg Stories) en Sanne Scholten (directeur LKCA) – koos zes genomineerden. De genomineerden ontvingen ieder een professioneel videoportret en pers aandacht (onder andere op Den Haag FM, in het AD en de Posthoorn). De videoportretten werden in totaal 5.712 keer bekeken op YouTube en social media. Publiek kon stemmen op de genomineerden en bracht in totaal 1.046 stemmen uit.

6.2.4 Geld voor je kunst!

Het communiceren van de snelle en gemakkelijke manier van aanvragen stond centraal. Het animatiefilmpje uit 2017, is in 2018 opnieuw verspreid, ook per stadsdeel. Ook maakten we drie vlogs, met vlogger Arnold Baldé. In 2018 toonden we alle subsidieontvangers van *Geld voor je kunst!* op onze website en besteden hier aandacht aan op social media.

6.2.5 Persberichten, free publicity en advertenties

In 2018 verstuurde CultuurSchakel zeven persberichten naar lokale dagbladen en online media.

De volgende items kregen media-aandacht in AD Den Haag, Posthoorn, Den Haag FM, LKCA Cultuurkrant, Ooievaarsnieuws, Zoetermeerse Courant en via diverse berichten op websites zoals Den Haag FM, 3voor12 den haag, Den Haag.nl, de Weekkrant, Fonds voor Cultuurparticipatie online magazine:

- Get On Stage (talentontwikkeling voor Haagse jongeren i.s.m. Musicon)
- People Stage
- iktoon (diverse onderdelen)
- Haagse C (oproep, artikel over genomineerden, artikel over winnaars)
- *Geld voor je kunst!*
- CultuurSchakel @UIT Festival Den Haag
- Escampfestival
- Kunst & cultuur voor Haagse senioren
- Interview directeur CultuurSchakel, Marijn Cornelis

CultuurSchakel is veelvuldig vermeld op flyers, posters en in programmaboekjes van groepen en verenigingen die subsidie ontvingen en van evenementen waaraan CultuurSchakel een bijdrage leverde. Daarnaast verscheen in een samenwerking met de Ooievaarspas in elke Ooievaarsnieuwsbrief (digitaal en print: oplage ca. 55.000) een pagina met een interview en foto's van een Ooievaarspashouder of -aanbieder op het gebied van kunst en cultuur.

Voor iktoon was er in mei/juni een advertentiecampaagne op Den Haag FM (radio en televisie). Deze bestond uit radiospotjes, zendtijd in de studio, tv-reportages op locatie bij vrijetijdskunstenaars, een tv-item over de uitreiking van de Haagse C en aandacht voor iktoon en de Haagse C op de website en social media van Den Haag FM.

In 2018 zijn geen 'papierenen' advertenties geplaatst, maar is actiever geadverteerd op Facebook en Instagram. Hiermee kunnen we de doelgroep gericht benaderen en zo verschillende Haagse groepen bereiken en daarmee de diversiteit van ons netwerk vergroten. Er waren zeven social advertising campagnes (vier voor *Geld voor je kunst!*, twee voor People Stage en één voor de Haagse C). Daarnaast was er een Facebookcampagne op de COH-Facebookpagina voor extra betrokkenheid en bekendheid voor de Haagse Ladekast.

Deze campagne bestond uit tien posts, waarvan twee betaalde advertenties en zorgde voor een bereik van 6.391 personen en een toename in het aantal paginavolgers.

Ook waren er Google AdWords campagnes. De meest succesvolle advertenties waren voor de culturele stemwijzer - de tool voor gemeenteraadsverkiezingen over kunst en cultuur (23.000 vertoningen) - en People Stage (9.760).

6.2.6 Overige middelen

De volgende middelen zijn ontwikkeld:

Algemeen

- Jaarverslag 2017
- Linnen tasjes 'Kunst prikkelt' en *Geld voor je kunst!*
- Nieuwe profielfoto's van medewerkers

Vrije tijd

- Activatieflyers People Stage, als onderdeel van de Facebook-campagne
- Programmaflyers en -poster People Stage
- Zes videoportretten van de genomineerden voor de Haagse C
- Eén compilatievideo voor de Haagse C met alle genomineerden
- Veertien interviews met fotoseries van bevlogen vrijetijdskunstenaars
- Twee interviews met vrijetijdskunstenaars in de Ooievaarspasnieuwsbrief
- Tien promotiefilmpjes van Haagse koren
- Geüpdatete Ansichtkaart Wil jij met mij... (met bijbehorende vlog UIT Festival Den Haag)

Subsidieloket

- Drie vlogs *Geld voor je kunst!*

Schooltijd

- Vonk: Brochure Cultuurbezoeken Haagse basisscholen 2017-2018

Cultuuronderwijs op zijn Haags

- twee vlogs
- 25 blogs
- 128 projectpagina's en bijbehorende projectsamenvattingen geüpdatet
- Campagne Waar staat de Haagse Ladekast? met tien berichten
- Hand-out Creatief proces
- Folder Kunstenaar in de klas

Hoofdstuk 7

Personele zaken

7.1 Algemene cijfers

Op 31 december 2018 waren er 39 medewerkers in loondienst, in totaal 29 fte, waarvan 3,45 fte voor Cultuuronderwijs Op zijn Haags. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2017 (+1,12 fte), waarin zzp'ers en gedetacheerden niet zijn meegerekend. In totaal zijn er ongeveer 22 zzp'ers ingezet, voor diverse werkzaamheden zoals COH, onderzoek, interim-management en advieswerk. Er waren drie stagairs, en twee vrijwilligers voor uitvoering van een onderzoek.

In 2018 kwamen zes medewerkers in dienst (inclusief COH) en verlieten vijf medewerkers de organisatie. De in- en uitstroom is iets hoger dan gemiddeld in de dienstverlenende sector. De oorzaak van de uitstroom is grotendeels door persoonlijke keuzes en geven geen aanleiding tot bijsturing.

Het personeelsbestand bestond op 31 december 2018 uit 8 mannen en 31 vrouwen, met een gemiddelde leeftijd van 47,7 jaar.

7.2 Fair Practice Code

CultuurSchakel volgt de Fair Practice Code, want wij vinden dat alle professionals in de cultuursector een professionele behandeling verdienen. Voor onze vaste medewerkers volgen wij de CAR-UWO. Zzp'ers huren wij in volgens gangbare tarieven en vrijwilligers of commissieleden krijgen een gangbare vrijwilligers- of onkostenvergoeding. Eind 2018 onderzochten we de wenselijkheid om over te stappen naar de cao Kunsteducatie. In 2019 zullen hiervoor stappen worden ondernomen.

7.3 Verzuim

Per 1 juli 2018 is CultuurSchakel met instemming van de PVT overgestapt naar een nieuwe arbodienst. Onderstaande cijfers zijn gebaseerd op de laatste zes maanden van 2018. Wij menen dat dit geen ernstig vertekend beeld geeft tegenover het eerste half jaar.

Het ziekteverzuimpercentage bedroeg over de tweede helft van 2018 3,16%. De gemiddelde duur van een ziekmelding is gedaald van acht dagen naar bijna drie dagen. De meldingsfrequentie is nog iets aan de hoge kant, maar opnieuw gedaald. In vergelijking met 2017 is de frequentie van 1,58 naar 1,34 gedaald.

In 2018 is opnieuw veel aandacht besteed aan verzuim, medewerkerstevredenheid en arbeidsomstandigheden (zie 7.5).

7.4 Vertrouwenspersoon

Via de Arbodienstverlener is een vertrouwenspersoon gevonden, waarmee de kennismaking in januari 2019 is. Daarna informeren we het personeel en verwerken dit in de notitie 'ongewenste omgangsvormen' die is opgesteld in 2017.

7.5 Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO)

Het MTO is in februari-maart 2018 uitgevoerd. Medewerkers waren over het algemeen tevreden over de werksituatie.

Aandachtspunten waren:

- Overlegstructuur: evalueren op frequentie en effectiviteit
- Fysieke arbeidsomstandigheden op terrein van licht, lucht, kleur en inrichting van de werkruimtes
- Beeldschermwerk
- De wens om meer resultaatgericht te kunnen werken
- Persoonlijke ontwikkeling

Medewerkers dachten constructief mee over oplossingen voor een aantal aandachtspunten. Het management pakte een groot deel van de aandachtspunten op in 2018, met name fysieke arbeidsomstandigheden, beeldschermwerk en visie op functioneren en beoordelen.

7.6 Arbeidsomstandigheden

- Het plan van aanpak uit de Risico-Inventarisatie en Evaluatie is geëvalueerd en kreeg een update.
- Alle werkruimtes zijn geschilderd, waar nodig voorzien van nieuwe meubels, gordijnen, kasten en kleur.
- Iedereen kreeg een werkplekonderzoek in verband met beeldschermwerk, en ontving een persoonlijk paspoort om de werkplek ook op andere locaties zo goed mogelijk in te richten.
- Er zijn deskbikes en hoog-laagbureaus aangeschaft.
- Medewerkers kregen op proef twee stoelmassages aangeboden.
- Er zijn twee workshops Deskfit gepland voor alle medewerkers, om dynamisch beeldschermwerken te bevorderen.
- Er is een onderzoek gedaan naar lichtsterkte op de werkplekken, en er is nieuwe verlichting opgehangen.
- Er is een onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit. Hieruit kwamen enkele aandachtspunten, die tijdelijk opgelost worden. Met het vervangen van de luchtverversingsinstallatie voor het hele pand, dat

gepland staat voor 2020, wordt dit probleem door de verhuurder structureel opgelost. Bij een extra globale check tijdens de werkplekonderzoeken zijn geen afwijkingen ontdekt die acuut aandacht vereisen.

7.7 Beleid en regelingen

- De regeling beeldschermbril is met instemming van de PVT vastgesteld en gepubliceerd.
- Er is met instemming van de PVT een Arboplan opgesteld als overkoepelend document voor alle zaken rond arbeidsomstandigheden.
- Er was een brainstorm met de leidinggevenden en een vertegenwoordiger van de PVT over het functionerings- en beoordelingsproces.
- De AVG-aandachtspunten zijn in kaart gebracht en er is een rolverdeling afgesproken voor het bewaken van AVG-gerelateerde onderwerpen. Ook is een model verwerkersovereenkomst opgesteld.
- De regeling ziekteverzuim is bijgesteld door de nieuwe wet- en regelgeving.
- De taakomschrijving van de preventiemedewerker is aangescherpt en aan de PVT voorgelegd.

7.8 Opleidingen

In 2018 werden de volgende trainingen, conferenties en cursussen gevolgd:

- **Individuele trainingen:** veel medewerkers namen deel aan bijeenkomsten, seminars, workshops en korte cursussen gericht op kunst, cultuur en onderwijs of

voor individuele deskundigheidsbevordering op andere vlakken. Onder meer: computertraining, bijeenkomsten van het LKCA, deelname aan KCR Summerschool, de academie voor cultuurmanagement, een conferentie van het Kunstbedrijf, de Cultuuracademie en een cursus Contentbeheer.

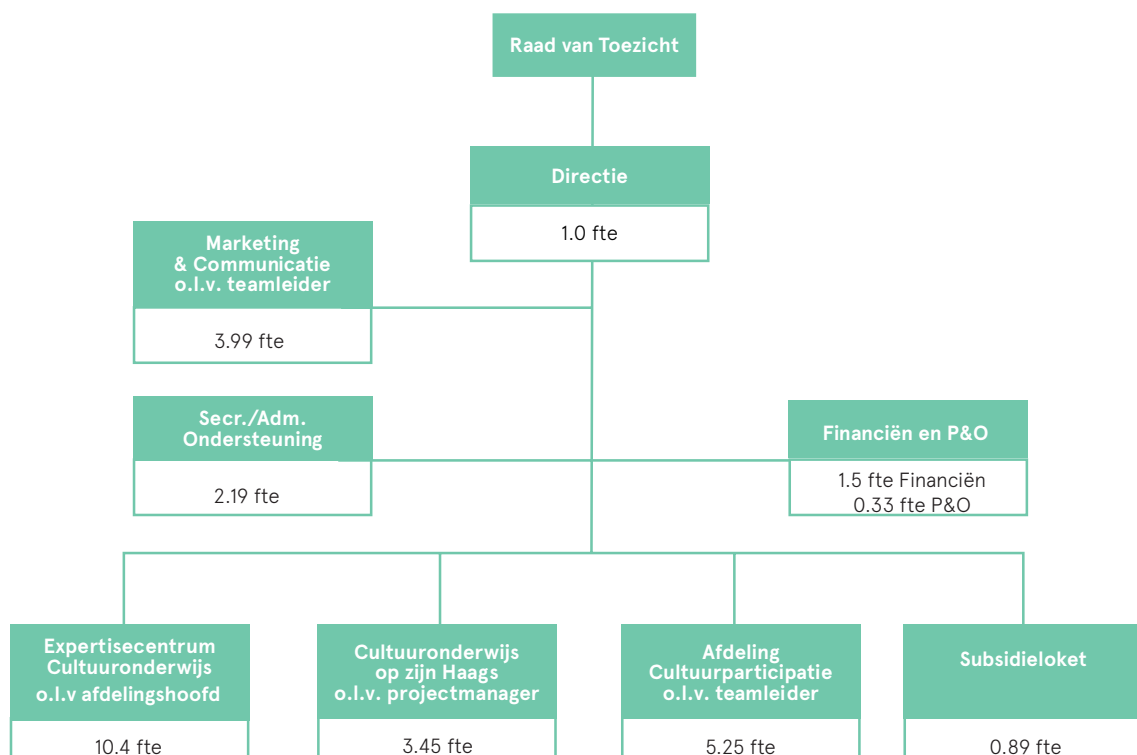
• Groepsgewijze training en teambuilding:

- Het secretariaat volgde een training 'powersecretaresse'
- De adviseurs cultuurparticipatie volgden twee workshops voor deskundigheidsbevordering
- De cultuurcoaches volgden de training 'gespreksvaardigheden'
- De PVT volgde samen met de directeur een medezeggenschapstraining
- Alle medewerkers kregen een training 'fotograferen met je mobiel' o.a. voor publiciteitsdoeleinden.

- **Overige zakelijke bezoeken:** medewerkers bezochten diverse evenementen, zoals bij Theater Dakota, Theater De Nieuwe Regentes, Filmhuis Den Haag, het Nationaal Theater, theater De Vaillant en een Pop-conferentie, Beelden aan Zee.

Organogram

In onderstaand organogram zijn alleen de medewerkers opgenomen die op 31 december 2018 in loondienst waren.

7.9 De Personeelsvertegenwoordiging

De personeelsvertegenwoordiging (PVT) bestaat uit drie werknemers. Op 21 maart is de PVT door vertrek van twee leden opnieuw samengesteld. Verkiezingen waren niet nodig, aangezien zich niet meer dan twee personen hadden aangemeld.

7.9.1 Vergaderingen

In 2017 bleek het nuttig om vaker te overleggen. De nieuwe PVT zit daarom zowel onderling, als met de bestuurder vaker rond de tafel. Zo is er om de zes weken ook een informeel gesprek met de bestuurder. Tijdens de officiële overleggen met de bestuurder zijn de volgende punten besproken:

- Terugdringen ziekteverzuim.
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek.

- Overstap naar een andere Arbodienst en aanstellen vertrouwenspersoon.
- De Algemene verordening gegevensbescherming.
- Kennismaking met de Raad van Toezicht.
- Aanpassing verzuimbroschure.
- Aanpassing taken preventiemedewerker.
- Het werkplan 2018-2019 .
- De beleidsplannen voor 2021-2024.
- Beoordelings- en functioneringsgesprekken.
- Het werkplan 2019.
- Scholingsbeleid en -budget.
- De regeling Beelschermbril.

7.9.2 Trainingen

De PVT volgde samen met de bestuurder een training van Danthe over procesgericht werken.

A woman in traditional Chinese ethnic attire is captured in a joyful dance. She wears a vibrant red headscarf adorned with colorful tassels and a black vest with intricate green and red embroidery. Her red sleeves are also decorated with colorful patterns. She has a wide, happy smile and her right arm is raised. The background is dark, featuring a poster of a man's face and a yellow fire safety sign.

Hoofdstuk 8

Raad van toezicht

8.1 Goedkeuring verslag

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn uitgebracht door de directeur-bestuurder van de Stichting CultuurSchakel en besproken in de vergadering van de raad van toezicht op 8 april 2019. De accountant heeft op 8 april 2019 een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2018 afgegeven. De raad van toezicht heeft de jaarrekening en het jaarverslag over 2018 goedgekeurd, na kennisneming van de bevindingen van de accountant. De genoemde documenten geven voldoende inzicht in de inspanningen en activiteiten van Stichting CultuurSchakel in het verslagjaar. Deze passen binnen de doelstellingen van de stichting.

8.2 Verantwoording toezicht

De Stichting CultuurSchakel is op verzoek van gemeente Den Haag, de subsidiegever, opgericht op 17 mei 2013. Het is haar taak om de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van cultuuronderwijs en -participatie te ondersteunen en te bevorderen.

De raad van toezicht toetst de strategie, de financiële risicobeheersing en de opgedragen taken aan de statuten en de beleidsstukken van de gemeente. De informatievoorziening over de inhoudelijke activiteiten van de stichting is op orde en van goede kwaliteit. De bedrijfsprocessen en de administratieve organisatie van de stichting zijn op niveau, waarmee de raad van toezicht in staat is haar toezichtstaak uit te voeren.

Jaarlijks bespreekt de raad van toezicht de bevindingen vanuit de controle van de administratie en de jaarrekening met de accountant. Dit gesprek vond op 8 april 2019 plaats.

De raad van toezicht heeft besloten de Code Cultural Governance te hanteren volgens het principe 'pas toe of leg uit'. Wat betreft de naleving is een 'dossier governance' aangelegd waarin is vastgelegd hoe we de code toepassen.

De leden van de raad van toezicht opereren onafhankelijk van de stichting. Er is in 2018 geen sprake geweest van tegenstrijdige belangen.

8.3 Vergaderingen

De raad van toezicht vergaderde vijf maal in 2018.

De belangrijkste besproken onderwerpen waren:

- De werkzaamheden van de stichting, waaronder de aanpak en voortgang van de Haagse CultuurAcademie en Cultuuronderwijs op zijn Haags – dit laatste met name ook met het oog op de continuïteit van de financiering.
- De relatie met en communicatie naar het veld en het functioneren van de nieuwe website.
- De (maandelijkse) inhoudelijke voortgangsrapportages van de directeur-bestuurder.
- Het verslag van het jaarlijkse functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder.
- De governance-check en de jaarlijkse evaluatiegesprekken met de raadsleden.
- De vervulling van vacatures in de raad met het oog op het geplande aftreden van twee leden.
- De evaluatie van de accountant en de contractverlenging.
- Het werkplan, de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag, de kwartaalrapportages en de planning.
- De bedrijfsvoeringsprocessen, het risicomanagement en de administratieve organisatie.
- Diverse onderwerpen op het gebied van het personeelsbeleid en de arbeidsvoorwaarden, waarbij onder andere gekeken is naar de mogelijkheden voor een overstap naar een andere CAO.
- De regelmatige dialoog met en wijze van vertegenwoordiging van het personeel.
- Het medewerkerstevredenheidsonderzoek, en de aanpak van het ziekteverzuim.
- De huisvesting van de organisatie.

Leden van de raad van toezicht bezochten daarnaast een aantal activiteiten van CultuurSchakel.

De voorzitter van de raad van toezicht heeft regelmatig overleg met de directeur-bestuurder. Verder is kennisgemaakt met de nieuw aangetreden verantwoordelijk wethouder.

8.4 Secretariaat

Het secretariaat van de raad van toezicht is onder verantwoording van de directeur-bestuurder, mevrouw M. Cornelis, uitgevoerd door de managementsecretaresse. Voor de notulering van de vergadering wordt gebruikgemaakt van een externe notulist.

8.5 Beloning directeur-bestuurder

Voor de beloning van de directeur-bestuurder is de CAR-UWO van toepassing. De beloning valt binnen de kaders van de Wet normering topinkomens.

8.6 Functioneren en honorering raad van toezicht

Met de leden van de raad van toezicht zijn functioneringsgesprekken gevoerd. De resultaten daarvan zijn in de tweede vergadering van de raad in 2018 besproken.

Voor de leden van de raad van toezicht is de mogelijkheid opengesteld een vergoeding te ontvangen voor onkosten. Voor een lid bedraagt deze € 1.000 per vergaderjaar, voor de voorzitter € 1.500 (bedragen excl. btw).

8.7 Profielschets raad van toezicht

De raad van toezicht heeft een profielschets opgesteld. De profielschets geeft een beeld van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de raad en daarnaast de eisen die aan de raad en haar leden worden gesteld.

8.8 Samenstelling raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit ten minste drie en ten hoogste zeven personen. De leden van de raad van toezicht zijn benoemd aan de hand van de profielschets.

De samenstelling van de raad van toezicht is per 31 december 2018:

Naam: Functie: Benoemd: Herbenoemd: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	De heer dr. H. van Zon voorzitter mei 2013 voorjaar 2015 31 december 1950 Directeur Harry van Zon BV Gemeenteraadslid Heemstede, voorzitter Stichting JAM (kunstspreiding/ kunstprojecten, Amsterdam), lid bestuur Stichting Theatergroep Toetssteen Amsterdam, voorzitter Nationaal Forum 'UNESCO Geoparks', voorzitter Platform Aardkundige Waarden, lid regiobestuur D66 Noord-Holland
Naam: Functie: Benoemd: Herbenoemd: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	Mevrouw drs. A. van Kampen lid mei 2013 najaar 2015 26 november 1947 Bestuurder en toezichthouder Toezichthouder bij Stichting Dans- en Muziekcentrum, bestuurslid van Het begint met Taal, bestuurslid van Oefenen.nl, voorzitter van Stichting Centrum Groepswonen
Naam: Functie: Benoemd: Herbenoemd: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	Mevrouw mr. V. Budhu Lall lid mei 2013 voorjaar 2016 28 juli 1958 Advocaat en belastingadviseur, Meijer Advocaten en Belastingadviseurs B.V. Bestuurslid VNO-NCW West Kring Den Haag, bestuurslid stichting XTRA Den Haag, voorzitter VBM Businessclub Den Haag, voorzitter Adviesraad Wijkeconomie, voorzitter RvT Shon, penningmeester Economic Board the Hague, bestuurslid Fonds Podium voor de Stad
Naam: Functie: Benoemd: Herbenoemd: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	De heer A.J. Kroezen RA lid mei 2013 najaar 2016 15 februari 1963 Stafdirecteur Finance & Control Van Oord in Rotterdam Penningmeester VMHC Cartouche te Voorburg
Naam: Functie: Benoemd: Herbenoembaar: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	Mevrouw M. de Vet lid juni 2016 medio 2020 6 oktober 1974 Hoofd Educatie&Interpretatie Stichting Van Gogh Museum Bestuur Museumpleinbus, Ouderen ontmoeten Van Gogh, adviseur Fonds voor Cultuurparticipatie

